

List otwarty do polskich mediów w sprawie rzetelnego przekazywania informacji na temat wilków

Szanowni Państwo, od dłuższego czasu obserwujemy wzmożoną aktywność mediów lokalnych i ogólnopolskich w tematyce dotyczącej wilków. Zainteresowanie tym gatunkiem jest o tyle zrozumiałe, że jego ochrona w naszym kraju, zainicjowana w 1998 roku, przynosi widoczne sukcesy. Jednym z nich jest osiedlenie się wilków w obszarach, gdzie wcześniej zostały wytępione - m.in. w Wielkopolsce. Odtworzenie wilczej populacji z kilkuset do ponad dwóch tysięcy osobników to ważne osiągnięcie zarówno na poziomie Polski, jak Unii Europejskiej, gdzie w zależności od kraju, wilk ciągle jest według klasyfikacji IUCN uznawany za: gatunek wysokiego ryzyka, narażony na wyginięcie lub bliski zagrożenia.

Szanowni Państwo,

od dłuższego czasu obserwujemy wzmożoną aktywność mediów lokalnych i ogólnopolskich w tematyce dotyczącej wilków. Zainteresowanie tym gatunkiem jest o tyle zrozumiałe, że jego ochrona w naszym kraju, zainicjowana w 1998 roku, przynosi widoczne sukcesy. Jednym z nich jest osiedlenie się wilków w obszarach, gdzie wcześniej zostały wytępione - m.in. w Wielkopolsce. Odtworzenie wilczej populacji z kilkuset do ponad dwóch tysięcy osobników to ważne osiągnięcie zarówno na poziomie Polski, jak Unii Europejskiej, gdzie w zależności od kraju, wilk ciągle jest według klasyfikacji IUCN uznawany za: gatunek wysokiego ryzyka, narażony na wyginięcie lub bliski zagrożenia.

Zdajemy sobie sprawę, że widok wilków i spotkania z nimi w miejscach, gdzie wcześniej występowały rzadko lub w ogóle, mogą powodować, wynikające z niewiedzy, obawy.

Z niepokojem obserwujemy jednak, że choć część medialnych doniesień na temat wilków jest napisana rzetelnie, to wiele materiałów prasowych na temat tych zwierząt zawiera przejawy nadużycia, czy wręcz manipulacje. Ostatnio było to szczególnie widoczne w przypadku wilków z Brzozowa, gdzie dążenie do sensacji skutecznie zablokowało merytoryczną ocenę sytuacji. Taki nierzetelny przekaz medialny nie tylko dezinformuje ale też wyzwała w społeczeństwie poczucie zagrożenia i niechęć do ochrony wilków w Polsce.

Nasz list kierujemy do Państwa w głębokim przekonaniu, że dziennikarska rzetelność w trakcie pisania i mówienia o tych drapieżnikach (ale także innych gatunkach chronionych) jest nie tylko kwestią etyki zawodowej, ale też „być albo nie być” konkretnych wilków.

Oto, jakie między innymi cechy komunikatów dotyczących wilków budują nierzetelny, wzmacniający uprzedzenia, obraz tych zwierząt:

- używane słownictwo - pisanie o wilkach, że „grasują” „terroryzują mieszkańców” albo są „plagą” poszczególnych regionów, prezentuje ten gatunek jako coś niebezpiecznego, uciążliwego, niepożądanego w ekosystemie, źródło problemów i szkód. Wiemy nie od dziś, że język kształtuje rzeczywistość. Przypisywanie wilkom takich określeń sugeruje odbiorcy, że są one czymś, co należy zwalczać (jak „plagę” albo rabusia, który „grasuje” pod osłoną nocy);
- przedstawianie naturalnych zachowań wilków jak czegoś skrajnie okrutnego - wilki są drapieżnikami, a drapieżnictwo polega na zabijaniu i zjadaniu swoich ofiar. Stanowi to nieodłączny element życia tych zwierząt. Przedstawianie drapieżnictwa wilków na dzikich

zwierzętach kopytnych stanowiących ich podstawową bazę pokarmową jako czegoś podyktowanego wrodzonym okrucieństwem, niezwykłego czy sensacyjnego, jest negowaniem podstawowych praw ekologii;

- snucie niepopartych wiedzą naukową domysłów o tym, że wilki będą atakować ludzi - po drugiej wojnie światowej, zarówno w Polsce, jak i na świecie, ataki wilków na człowieka były niezmiernie rzadkie, znacznie częstsze są ataki innych dużych drapieżników, szczególnie dużych kotów i niedźwiedzi. W tych kilku potwierdzonych przypadkach, okazywało się, że agresja wilków wobec ludzi dotyczyła albo osobników chorych na przykład na wściekliznę, albo dokarmianych i oswajanych przez człowieka;
- zamieszczanie nagrań i zdjęć pokazujących domniemane ataki wilków na psy, lub bliskie podejścia drapieżników do maszyn rolniczych w Polsce, bez wcześniejszego sprawdzenia, skąd pochodzą i czy faktycznie stanowią oznaki zachowań bezpośrednio zagrażających ludziom - większość drastycznych filmików pokazujących ataki wilków na psy to filmy prezentowane w internetowych telewizjach rosyjskich, następnie ściągnięte z YouTube lub nagrane z ekranu laptopa i wykadrowane, by usunąć napisy cyrylicą. Nie próbujemy sugerować, że wilki w Polsce nie zabijają psów, czy że nie zdarzają się u nas podejścia wilków do pojazdów mechanicznych, jednak nie są one przejawem „zatracenia strachu” wilków przed człowiekiem, lecz traktowania psów jako zagrożeń i konkurentów w obrębie wilczego terytorium oraz nieznamość działania urządzeń technicznych;
- brak wskazania, że w Polsce istnieje, opracowana przez GDOŚ procedura postępowania w przypadku konfliktów pomiędzy wilkami i ludźmi, oraz wprowadzony już w 1998 r. i coraz lepiej działający system wypłaty odszkodowań za straty w inwentarzu powodowane przez wilki. Polska jest jednym z nielicznych krajów europejskich, gdzie taki system funkcjonuje;
- przerzucanie odpowiedzialności za bezpieczeństwo zwierząt hodowlanych i domowych z ich właścicieli na dzikie zwierzęta - to nie wilki powinny odpowiadać za bezpieczeństwo zwierząt gospodarskich pozostawionych bez należytej ochrony i nadzoru, psów wałęsających się lub prowadzonych bez smyczy w lesie, lub też trzymany na łańcuchu, zamiast w kojcu, ale ich właściciel. Wilki nie wiedzą, czym różnią się zwierzęta hodowlane i domowe od zwierząt dzikich;
- cytowanie wypowiedzi myśliwych lub rolników bez jednoczesnego zasięgnięcia opinii ekspertów, w tym naukowców.

W związku z powyższym, chcemy zwrócić Państwa uwagę, że prezentowanie na łamach mediów takiego obrazu wilków, pełnego uprzedzeń, i dalekiego od prawdy wynikającej z badań naukowych, prowadzi do wzrostu społecznej akceptacji dla ich nielegalnego zabijania. Już teraz co roku odnajduje się kilkanaście wilków zastrzelonych z broni myśliwskiej i kilka zabitych we wnykach. Szacuje się jednak, że z uwagi na słabą wykrywalność, faktyczna skala zjawiska wielokrotnie przewyższa liczbę odnalezionych martwych osobników.

Kreowanie wokół wilków atmosfery niechęci i strachu przyczynia się według badań do nasilania się tego zjawiska, co ostatecznie wywrze negatywny wpływ na ochronę populacji tego drapieżnika w Polsce.

Dlatego chcemy zaapelować do Państwa o:

- skrupulatne sprawdzanie prawdziwości doniesień o wilczych atakach na ludzi (przyjęcie zasady domniemanej niewinności);
- uważne zapoznanie się z wiedzą naukową dotyczącą behawioru i ekologii wilków;
- informowanie czytelników o rządowych instytucjach odpowiedzialnych za zarządzanie populacjami gatunków chronionych oraz szacowanie i wypłatę odszkodowań za szkody w inwentarzu czyli regionalnych dyrekcjach ochrony środowiska oraz o procedurach postępowania w przypadku innych konfliktów pomiędzy ludźmi i wilkami opracowanych przez

GDOŚ;

- konsultowanie materiałów na temat wilków z naukowcami i ekspertami.

Jesteśmy przekonani, że rola mediów w poszerzaniu świadomości i wrażliwości przyrodniczej jest ogromna. To właśnie od Państwa rzetelności i poczucia odpowiedzialności za przekazywane odbiorcom treści zależy przyszłość wilków w Polsce.

Sygnatariusze:

1. Fundacja Aeris Futuro
2. Fundacja Alter Eko
3. Fundacja Aquila
4. Fundacja Azyl
5. Fundacja dla Biebrzy
6. Fundacja Dziedzictwo Przyrodnicze
7. Fundacja Dzika Polska
8. Fundacja Dziko
9. Fundacja EkoRozwoju
10. Fundacja Green Rev Institute
11. Fundacja Greenpeace
12. Fundacja Instytut Empatii
13. Fundacja na rzecz Ochrony Praw Zwierząt Mondo Cane
14. Fundacja Niech Żyją
15. Fundacja Otwarty Plan
16. Fundacja Pasjonanci / KrosnoSfera.pl
17. Fundacja Psubraty
18. Fundacja Strefa Zieleni
19. Fundacja Szkatułka
20. Fundacja Viva! Akcja dla zwierząt
21. Fundacja WWF Polska
22. Fundacja Zielona Akcja
23. Klub Gaja
24. Klub Przyrodników
25. Opolskie Towarzystwo Przyrodnicze
26. Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła”
27. Piekarskie Stowarzyszenie Przyrodników
28. Podkarpackie Towarzystwo Przyrodników „Wolne Rzeki”
29. Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków
30. Polski Klub Ekologiczny
31. Redakcja Magazynu „Na Tropie”
32. Stowarzyszenie "Nasz Bóbr"
33. Stowarzyszenie Carpatica
34. Stowarzyszenie dla Natury „Wilk”
35. Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot
36. Towarzystwo Badań i Ochrony Przyrody
37. Towarzystwo dla Natury i Człowieka
38. Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne „Wspólna Ziemia”
39. Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze
40. Związek Polskich Fotografów Przyrody